

УДК 351.741.76

В.О. Черков

**ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПРАЦІВНИКІВ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ
ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЯК НАПРЯМОК
ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ¹**

У статті розглядаються питання юридично-психологічних засад професійної компетентності працівників карного розшуку.

Ключові слова: *психологія оперативно-розшукової діяльності, компетентнісна модель, професійна компетентність.*

В статье рассматриваются вопросы юридически-психологических основ профессиональной компетентности работников уголовного розыска.

Ключевые слова: *психология оперативно-розыскной деятельности, компетентностная модель, профессиональная компетентность.*

In the article there questions about the juridical psychological bases of the professional competence of the employee of criminal search subdivision are investigating.

Key words: *psychology of the operative-search activity, competence model, professional competence.*

Розбудова правової держави в Україні, для якої людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є найвищою соціальною цінністю, ставить на перше місце у сфері правового регулювання суспільних відносин її права та свободи. З прийняттям нової Конституції України та Концепції реформування кримінальної юстиції, затвердженої Указом Президента України від 9 квітня 2008 року № 311/2008, виникає нагальна потреба у подальшому вдосконаленні усіх галузей права, повній їх відповідності Основному Закону та міжнародним стандартам, а також норм законодавства про оперативно-розшукову діяльність як одного з найважливіших засобів їх захисту.

Ефективність захисту прав і свобод людини тісно пов'язана з професійною компетентністю працівників оперативних підрозділів органів внутрішніх справ, які вповноважені на здійснення оперативно-розшукової діяльності, від якої залежать ефективність пошуку і фіксації фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства.

¹ Вдивив на автореферат дисертаційного дослідження Скрябіна Олексія Миколайовича за темою "Юридично-психологічні засади професійної компетентності працівників карного розшуку", поданого на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 19.00.06 – юридична психологія.

В той же час, в умовах загострення криміногенної обстановки в країні, виникнення нових форм злочинності, використання особами, які готують або вчиняють злочини новітніх технологій, сучасних технічних засобів тощо, особливого значення набуває саме професійна компетентність працівників підрозділів карного розшуку як одного з основних оперативних підрозділів органів внутрішніх справ. Нажаль, сьогодні у діяльності правоохоронних органів України трапляються випадки непрофесіоналізму та некомпетентності окремих працівників підрозділів карного розшуку, що, на наш погляд, є наслідком їх недосконалої професійної підготовки до кваліфікованого та компетентного виконання оперативно-службових завдань, особливо у стані складної оперативної обстановки тощо. На такі суттєві недоліки у професійній підготовці працівників оперативних підрозділів органів внутрішніх справ неодноразово звертало увагу керівництво МВС України. Зокрема, ці питання знайшли відображення у Наказі МВС України від 15.04.2009 № 164, доповідних записках від 13.02.2009 № 2684/ВР, від 23.09.2008 № 16593/ВР, від 17.07.2009 № 43/953, від 25.07.2009 № 14129/ВР, рішення наради МВС України від 09.02.2009 № 2258/ВР та інших нормативних актах. У цьому контексті набувають актуальності питання вдосконалення процесу професійної підготовки фахівців для оперативних підрозділів кримінальної міліції МВС України взагалі, й підрозділів карного розшуку зокрема, з метою забезпечення професійно-психологічної готовності та здатності останніх до кваліфікованого й компетентного виконання завдань оперативно-розшукової діяльності.

У дослідженні, проведеному О.М. Скрябіним саме розглядається актуальна проблема юридичної психології – юридично-психологічні засади професійної компетентності працівників підрозділів карного розшуку. При цьому, увага здобувача концентрується на професійно-психологічній підготовці працівників підрозділів карного розшуку, що, на нашу думку, є вкрай актуальним з точки зору необхідності забезпечення оперативних підрозділів МВС України професійно компетентними працівниками.

Обравши за мету науково обґрунтувати юридично-психологічні засади забезпечення належної професійної компетентності працівників підрозділів карного розшуку та сформулювати на їх основі науково-методичні рекомендації щодо розвитку складових професійної компетентності цих працівників, здобувач, на наш погляд, чітко формулює гіпотезу та завдання дослідження.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у тому, що вперше розроблено компетентнісну модель працівників підрозділів карного розшуку на основі нормативно-правової бази, що регламентує їх

діяльність; розроблені науково-методичні рекомендації щодо розвитку складових професійної компетентності працівників карного розшуку тощо.

Теоретичні узагальнення та експериментальні дослідження дозволили О.М.Скрябіну вдосконалити складові та підвиди професійної компетентності працівників підрозділів карного розшуку; визначити поняття "професійна компетентність працівників підрозділів карного розшуку"; теоретичне обґрунтувати шляхи, форми та засоби розвитку складових професійної компетентності та окремих її підвидів; професійно-психологічну підготовки курсантів ВНЗ МВС України тощо. Також, отримані дані дозволили визначити рівень розвитку складових професійної компетентності курсантів ВНЗ МВС України та працівників підрозділів карного розшуку.

Експериментальні результати дослідження О.М.Скрябіна, вважаємо, характеризуються надійністю, так як були отримані за допомогою надійних діагностичних методів дослідження. Отримані результати, на наш погляд, підкреслюють, що соціальний інтелект, пізнавальні психічні процеси (пам'ять, увага, мислення), рольова компетентність, комунікативні та організаторські здібності, професійна спрямованість можуть виступати показниками успішності професійної діяльності працівників підрозділів карного розшуку.

Основні положення, висновки і пропозиції (рекомендації), сформульовані дисертантом, переважно знайшли свій ідентичний виклад у його публікаціях. Опубліковані наукові праці дисертанта з теми дисертаційного дослідження є вагомим внеском у розвиток науки юридичної психології взагалі та інституту професійної компетентності працівників оперативних підрозділів зокрема, а також цінним порадином для практикуючих правників оперативних підрозділів органів внутрішніх справ.

Опубліковані дисертантом праці в цілому відображають актуальність обраної теми, належний ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і пропозицій, сформульованих у дисертації, а також їх певну новизну і достовірність. Вони відповідають вимогам постанови ВАК України від 10 лютого 1999 р. "Про публікацію результатів дисертації на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата юридичних наук та їх апробацію", а також вимогам, що ставляться до наукових статей, встановленим постановою ВАК України від 15 січня 2003 року № 7-05/1 "Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліку ВАК України".

Проведене дисертантом наукове дослідження має вагомое теоретичне і практичне значення:

у науково-дослідній сфері положення, сформульовані в дисертації, є підґрунтям для подальших наукових розробок і сприятимуть подальшо-

му дослідженню проблем професійно-психологічної підготовки працівників оперативних підрозділів органів внутрішніх справ України;

у *правотвірчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства України та під час вдосконалення й розробки нових відомчих нормативно-правових актів у системі МВС України;

у *навчально-виховному процесі ЗЮІ ДДУВС, ДДУВС* при викладанні навчальних дисциплін: "Юридична психологія", "Професійно-психологічна підготовка", "Психологія оперативно-розшукової діяльності" (акт впровадження від 08.09.2009 р. та від 08.10.2009 р.);

у *службовій підготовці* при проведенні психологічної підготовки працівників підрозділів карного розшуку ГУМВС України в Запорізькій області та ГУМВС України в Дніпропетровській області (акти впровадження від 07.09.2009 р. та від 10.09.2009 р.)¹.

Незважаючи на загальне позитивне враження від роботи О.М. Скрябіна, окремі її положення, на наш погляд, недостатньо аргументовані, тому маємо зробити наступне зауваження.

Так, на наш погляд, автореферат дисертації О.М. Скрябіна мав би більш змістовний характер, якщо б дисертант при описуванні підрозділу 1.2. *"Юридично-психологічні аспекти професійної компетентності працівників карного розшуку"* дисертації² більш детально розкрив та надав авторські визначення особистісного, соціального та діяльнісного типів ключових компетентностей працівників підрозділів карного розшуку.

В той же час, зазначене зауваження носить дискусійний характер та не впливає на загальну позитивну оцінку роботи в цілому.

Виходячи зі змісту автореферату можна зробити висновок, що запропонована О.М. Скрябіним робота є самостійним завершеним монографічним дослідженням, у якому містяться науково обґрунтовані результати, які у сукупності розв'язують конкретне завдання, що має істотне значення для теорії юридичної психології, оперативно-розшукової діяльності, та, відповідно, їх практичного застосування.

Виходячи зі змісту автореферату дисертації та публікацій дисертанта за обраною темою, дисертація Скрябіна Олексія Миколайовича *"Юридично-психологічні засади професійної компетентності працівників карного розшуку"*, подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, цілком відповідає встановленим вимогам ВАК України, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 19.00.06 – юридична психологія.

¹ Скрябін О.М. Юридично-психологічні засади професійної компетентності працівників карного розшуку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 19.00.06 "Юридична психологія" / О.М. Скрябін – Одеса, 2010. – С. 4.

² Там само. – С. 5-6.

Відзив обговорено та ухвалено на засіданні кафедри оперативно-розшукової діяльності Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка (протокол № 8 від 16.03.2010 р.).

Стаття надійшла до редколегії 17.03.2009 р.